

Zaaknummer:	0000833716
Onderwerp:	Strategische Omgevingsvisie, besluit vaststelling
Datum raadsvergadering:	22 oktober 2024
Portefeuillehouder:	N. Langedijk
Programma:	8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Publiekssamenvatting

Ons leefgebied moet gezond en veilig zijn, nu en in de toekomst. De strategische omgevingsvisie is een toekomstvisie voor onze leefomgeving. Daarbij wordt vooruitgekeken naar het jaar 2047, wanneer de nieuwe gemeente Dijk en Waard 25 jaar bestaat.

De omgevingsvisie voor Dijk en Waard is uitgewerkt vanuit een integraal perspectief: alle opgaven en ambities worden tegelijk opgepakt. De omgevingsvisie maakt ruimtelijke keuzes. Keuzes die in verband staan met alle ambities binnen de gemeente, waaronder sociale en economische, maar ook met de opgaven waar wij voor staan, zoals klimaat en energie.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. De zienswijzennota vast te stellen.
2. De Strategische Omgevingsvisie en de bijbehorende Omgevingseffectrapportage vast te stellen.

Inleiding

Op 2 april 2024 besloot de raad de ontwerp strategische omgevingsvisie ter inzage te leggen. Er zijn bijna 150 zienswijzen ingediend, waaronder 1 petitie met 49 identieke zienswijzen. Deze zijn opgenomen in een zienswijzennota, zie bijlage 1. De zienswijzen zijn heel wisselend van aard, afhankelijk van het belang van de indiener: werkgelegenheid, woningen, bereikbaarheid, erfgoed, gezondheid, groen en ontmoeten. De ontvangen feedback was overwegend positief.

In de petitie was aangegeven dat op de kaart in de ontwerp strategische omgevingsvisie het zoekgebied voor zon- en windenergie groter is dan in de RES. Dit was een omissie in de ontwerp strategische omgevingsvisie. De bedoeling was en is dat in de strategische omgevingsvisie het zoekgebied volgens de RES is overgenomen. Dit is – zoals ook in de zienswijzennota verwoord – inmiddels gecorrigeerd.

Naast deze zienswijzen hebben ruim 50 bewoners via de publiekscampagne een anonieme reactie gegeven. Nog eens 760 hebben aangegeven het eens te zijn met de stellingen of een andere kijk te hebben. Een grote meerderheid (gemiddeld 77%) heeft aangegeven het eens te zijn met de stellingen. Alleen bij de stelling “parkeren om de hoek” is 59% het oneens. Dat is gezien de discussie in aanloop naar de vaststelling van het integraal parkeerbeleid ook niet onverwacht.

Processtappen

De gemeenteraad is tot op heden over de strategische omgevingsvisie geïnformeerd op de volgende momenten:

- 14 maart 2023: Collegebericht Proces strategische omgevingsvisie (zaaknr: 509470)
- 18 oktober 2023: Beeldvormende politieke tafel
- 9 januari 2024: Collegebericht proces richting besluitvorming (zaaknr: 750218)
- 5 maart 2024: Beeldvormende politieke tafel (2^e)
- 26 maart 2024: Oordeelsvormende politieke tafel (zaaknr: 764068)
- 2 april 2024: Raadsvergadering, besluit ter inzage legging ontwerp omgevingsvisie

Hierna is op 12 april de publiekscampagne gestart, tegelijkertijd met het ter inzage leggen van de ontwerp omgevingsvisie. Deze fase duurde tot en met 29 mei

Achtergrond

In 2021 – voor de fusie – is een omgevingsvisie opgesteld voor de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk. Deze omgevingsvisie is wel door de gemeenteraad van Heerhugowaard maar niet door de gemeenteraad van Langedijk vastgesteld. (motie “vreemd aan de agenda– Impuls Omgevingsvisie” d.d. 12 oktober 2021). De belangrijkste overwegingen in Langedijk waren dat de looptijd van de visie niet bepaald was, maatschappelijke ontwikkelingen die op ons afkomen en van invloed zijn op onze omgeving niet waren meegenomen en dat niet was onderbouwd hoe de benoemde speerpunten bijdragen aan de gewenste woon-, leef-, en werkomgeving.

Een omgevingsvisie is een nieuw beleidsinstrument onder de Omgevingswet dat richting geeft aan de toekomst van de gemeente. Het geeft de strategische doelen voor de ‘fysieke leefomgeving’ weer. De voorliggende strategische omgevingsvisie Dijk en Waard schetst het toekomstbeeld voor het ruimtegebruik van de hele gemeente Dijk en Waard in 2047.

Ruimtegebruik voor woningen en bedrijven maar ook voor landbouw, natuur en recreatie.

De gemeente Dijk en Waard is nu ruim twee jaar een nieuwe gemeente met ambities, die horen bij een gemeente van deze omvang. Ook komen er omvangrijke opgaven op ons af. Al deze opgaven en ambities vragen ruimte. Verduurzaming, energietransitie, de aanpak van het woningtekort, bevolkingsopgaven (zoals vergrijzing, laag gezondheidsniveau jongeren) en het aanpassen aan klimaatverandering vragen om grote ruimtelijke ingrepen. Omdat de ruimte beperkt is, zijn keuzes nodig. Dit heeft geleid tot het besef dat Dijk en Waard een stevige inhoudelijke omgevingsvisie nodig heeft waarin (integrale) keuzes worden gemaakt. Dit geeft duidelijkheid aan inwoners, ondernemers en organisaties.

De strategische omgevingsvisie Dijk en Waard is als volgt opgebouwd: het geeft een overzicht van de opgaven gevolgd door de ambities die we hebben (gemeente, inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties gezamenlijk). Daarna komt een analyse hoe de gemeente zich sinds de jaren '60 van de vorige eeuw ruimtelijk ontwikkeld heeft en wat het betekent als die lijn wordt doorgezet. Tot slot volgt een nieuwe benadering.

Deze nieuwe benadering betekent dat opgaven en ambities integraal worden opgepakt. Nieuwe woningbouw- en bedrijfslocaties worden in hoofdzaak toegevoegd binnen het bestaande stedelijke gebied (het zogenaamde inbreiden). Dit vraagt een andere aanpak rond mobiliteit, parkeren en infrastructuur voor een goede uitgangspositie voor betere OV-bereikbaarheid en voor prettige wandel- en fietsverbindingen zodat mensen elkaar eenvoudig op straat ontmoeten. De groene & blauwe gebieden worden aan elkaar verbonden tot een samenhangend geheel; deze worden door nieuwe recreatieve routes voor de inwoners van Dijk en Waard goed lopend of fietsend bereikbaar.

Omgevingseffectrapportage

Vanwege het kaderstellende karakter van de strategische omgevingsvisie is het inzichtelijk maken van de milieu effecten verplicht. Samen met de strategische omgevingsvisie is daarom een ontwerp planMER opgesteld, ook wel een Omgevingseffectrapportage (OER) genoemd. De OER brengt gestructureerd in beeld in welke mate de strategische omgevingsvisie bijdraagt aan de opgaven en ambities van de gemeente. Ook wordt beoordeeld of voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot effecten op de leefomgeving en of het nodig is om kaders te stellen om knelpunten te voorkomen.

Het OER is samen met de ontwerp strategische omgevingsvisie ter inzage gelegd, waarbij iedereen kan reageren op de inhoud van beide documenten. De Commissie m.e.r. heeft vervolgens geadviseerd over de inhoud van de opgestelde OER. De Commissie m.e.r. is onafhankelijk en bestaat uit deskundigen op het gebied van milieu, duurzaamheid, natuur en leefomgeving en beoordeelt de volledigheid, objectiviteit en accuraatheid van voorliggend OER. Het is verplicht om advies te vragen bij de Commissie m.e.r.

De commissie m.e.r. heeft nog nooit (bij geen enkele gemeente) positief geadviseerd op een OER behorende bij een omgevingsvisie. Dat geldt ook voor het advies aan de gemeente Dijk en Waard. Dit komt doordat de toetsing het effect van specifieke functies op specifieke locaties bekijkt; dat is niet passend bij het abstractieniveau van een omgevingsvisie. Dit staat vaststelling van de OER niet in de weg. De adviezen en bemerkingen van de commissie m.e.r. worden meegenomen bij de verdere uitwerking.

Beoogd effect

Deze ambitieuze strategische omgevingsvisie vormt een belangrijk ijkpunt in de ruimtelijke ordening van onze gemeente. Ambities en opgaven zijn in onderlinge samenhang benaderd zodat de leefomgeving wordt versterkt.

Kader

Het vaststellen van een omgevingsvisie vloeit voort uit de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 in werking is getreden. In de omgevingsvisie leggen we onze ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. De gemeenteraad is het bevoegde orgaan dat de omgevingsvisie vaststelt. De inhoud van de omgevingsvisie kan iedere gemeente zelf bepalen. Hiervoor zijn geen voorschriften.

Afdeling 3.4 van de Algemene wet Bestuursrecht geldt voor de voorbereiding van de omgevingsvisie. Iedereen moet gedurende 6 weken in de gelegenheid worden gesteld zienswijzen naar voren te kunnen brengen over het ontwerp van de omgevingsvisie.

De Omgevingswet verplicht tot het opstellen van een Omgevingseffectrapportage (OER) voor een omgevingsvisie. Los van de wettelijke verplichting is effectenstudie een belangrijk hulpmiddel om tot betere plannen en een heldere onderbouwing van keuzes te komen.

Argumenten per beslispunt

1. De zienswijzennota vast te stellen.

In bijlage 1 is de zienswijzennota opgenomen met in bijlage 2 een toelichtende memo. De zienswijzennota bestaat uit 2 delen:

- 1a) zienswijzennota: gedeelte zienswijzen via publiekscampagne
- 1b) zienswijzennota: gedeelte "reguliere" zienswijzen

In een aantal gevallen leidde de zienswijze tot een aanpassing van de visie. Dit is beschreven en ook is de verwijzing naar de pagina opgenomen. Met de vaststelling van de zienswijzennota kunnen de indieners geïnformeerd worden over wat met hun zienswijze is gedaan.

2. De Strategische Omgevingsvisie en de bijbehorende Omgevingseffectrapportage vast te stellen.

De strategische omgevingsvisie is van de gemeenteraad. De raad stelt het vast en geeft het college opdracht tot uitvoering ervan.

Kanttekeningen en risico's

De keuze om ambities en opgaven in onderlinge samenhang te benaderen zodat de leefomgeving versterkt wordt, is niet de gemakkelijkste weg. Het is een bewuste keuze voor de lange termijn die consequente opvolging vraagt om de gewenste doelen te bereiken. Bij projecten binnen de bestaande stad of binnen het dorp worden meer bewoners geraakt in hun directe leefomgeving, voortkomend uit keuzes die nu gemaakt worden. Dit stelt extra eisen aan zorgvuldige participatie en politieke besluitvorming. Vandaar dat een uitgebreide procedure is doorlopen en de raad meermaals is meegenomen. Naast de gebruikelijke ter inzage legging is aan bewoners via een publiekscampagne een laagdrempelige manier geboden om op de strategische omgevingsvisie te reageren.

Alternatieven

Voortzetten van de wijze waarop tot nu toe voornamelijk aan de behoefte aan woningbouw of bedrijfslocaties is tegemoetgekomen, namelijk in het buitengebied, is geen reëel alternatief. Het buitengebied is de afgelopen jaren al aanzienlijk in omvang afgenomen en is niet "leeg" meer. Sterker nog, ook voor het buitengebied bestaan er opgaven en ambities die extra ruimte vragen.

Geen ruimte bieden voor extra woningbouw of bedrijfslocaties is ook geen reëel alternatief. Er zijn nu al veel mensen die geboren en getogen zijn in Dijk en Waard maar geen woning voor zichzelf kunnen vinden. Door meer werkgelegenheid te hebben binnen de gemeente, kunnen meer bewoners dichtbij huis werken wat leidt tot minder woon/werk-verkeer.

Geen omgevingsvisie is geen optie want het is verplicht eind 2026 een omgevingsvisie vastgesteld te hebben.

Samenwerking en participatie

Voor de omgevingsvisie uit 2021 voor de voormalige gemeenten Heerhugowaard en Langedijk is nauw overleg geweest met inwoners, organisaties, bedrijven en ketenpartners. Omdat deze omgevingsvisie alleen is vastgesteld door de gemeenteraad van Heerhugowaard, is nu een nieuwe omgevingsvisie gemaakt. Voor deze strategische omgevingsvisie hebben we gebruik gemaakt van de opbrengst van de eerdere participatiebijeenkomsten. Tijdens de ter inzage legging van de strategische omgevingsvisie is een uitgebreide publiekscampagne geweest. Ruim 850 inwoners, ondernemers en organisaties hebben gereageerd.

In bijlage 1 van de strategische omgevingsvisie is beschreven hoe de participatie is vormgegeven en hoe de uitkomst hiervan een plek heeft gekregen in de strategische omgevingsvisie.

Financiën

De strategische omgevingsvisie heeft geen directe financiële gevolgen. De financiële gevolgen komen bij de uitvoering van de visie. Hierbij heeft de gemeente de wettelijke verplichting om bij elk ruimtelijk initiatief kosten te verhalen die de gemeente ervoor maakt.

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om bij elk ruimtelijk initiatief kosten te verhalen die de gemeente er voor maakt. Naast de wettelijke kosten mag een bijdrage gevraagd worden om de kosten van maatschappelijke voorzieningen te dekken. De ontwikkelingen leiden tot omvangrijke investeringen in die voorzieningen, ook door de gemeente. Maar onze mogelijkheden om te investeren zijn echter gelimiteerd. Daarom zal het college een langjarige investeringsagenda voorbereiden waarmee de gemeente zicht heeft op de noodzakelijke investeringen. Ter voeding van de langjarige investeringsagenda wil de gemeente een fonds “kostenverhaal gebied overstijgende voorzieningen” instellen en verankeren in een omgevingsprogramma.

Communicatie

Nadat de strategische omgevingsvisie door de raad is vastgesteld, ontvangen alle indieners van een zienswijze de integrale zienswijzennota. Conform de participatieverordening wordt het als volgt gepubliceerd:

1. Het besluit tot vaststelling van de strategische omgevingsvisie wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad en op onze website (omgevingsvisie in PDF).
2. Het besluit tot vaststelling van de strategische omgevingsvisie wordt bekendgemaakt op <https://lokaleregelgeving.overheid.nl> en de visie wordt gepubliceerd op www.omgevingsloket.nl (DSO).

In vervolg op de publiekscampagne bij de ter inzage legging, wordt in dezelfde stijl ook nog gecommuniceerd dat de strategische omgevingsvisie is vastgesteld.

Tegen het besluit tot vaststelling van de strategische omgevingsvisie staat geen bezwaar en beroep open. Een omgevingsvisie bindt alleen het bestuursorgaan dat de visie heeft opgesteld. Een omgevingsvisie heeft geen juridische gevolgen.

Uitvoering

Met het vaststellen van de omgevingsvisie zijn we er nog niet. De volgende stap is om de visie samen uit te voeren. Samen met bewoners, grondeigenaren, ondernemers, bedrijven, instellingen en alle andere belanghebbenden in onze gemeente en de regio. Hierbij beginnen we niet vanuit het niets, want in Dijk en Waard werken vele partijen al volop aan het realiseren van de opgaven en onze ambities.

De complexiteit van de opgave neemt toe. Dit kan er toe leiden dat te weinig tempo wordt gemaakt en dat ingeboet wordt op kwaliteit. Het is cruciaal om het grote geheel voor ogen te houden bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Verbeelding en overtuigingskracht in het gesprek met bewoners en ondernemers kan daarbij helpen. We gaan kijken op welke wijze we deze kwalitatieve benadering in onze organisatie kunnen inbedden, bijvoorbeeld met de aanstelling van een stadsbouwmeester.

Na vaststelling gaat de omgevingsvisie fungeren als kader voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving binnen de gemeentegrenzen van Dijk en Waard. Voor een goede doorwerking van de omgevingsvisie naar uitvoering werken we in Dijk en Waard volgens een beleidscyclus, waar elk kwadrant specifieke acties en instrumenten bevat. De omgevingsvisie is een document waarin beleidsontwikkeling een plaats heeft. In de omgevingsvisie staan strategische hoofdkeuzes voor de lange termijn. De raad stelt met het vaststellen van de strategische omgevingsvisie de kaders vast, op basis waarvan een uitvoeringsagenda wordt opgesteld. Daarin staat welke instrumenten en acties worden ingezet om de ambities te realiseren.

Bijlagen, onderdeel van het besluit

1. Zienswijzennota
2. Toelichtende memo bij zienswijzennota
3. Strategische omgevingsvisie Dijk en Waard d.d. 27 juni 2024
4. Omgevingseffectrapportage d.d. 5 september 2024

Bijlagen ter informatie

5. Strategische omgevingsvisie Dijk en Waard in vogelvlucht d.d. 27 juni 2024 (publieksversie)
6. Advies commissie m.e.r
7. Memo bij advies commissie m.e.r.